

Nr 24.

Ankom till riksdagens kansli den 20 april 1945 kl. 10 fm.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ytterligare anslag för undersökningar rörande vissa vattenregleringsföretag.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 23 februari 1945 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 105, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet under punkterna 1:o och 2:o hemställt.

Beträffande utredningen i ärendena får utskottet — i den mån ej därför redogöres nedan — hänvisa till propositionen.

1:o.

Förbättrad vattenavrinning från Ringsjön i Malmöhus län.

Under punkt 1:o har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att för verkställande av undersökningar rörande förbättrad vattenavrinning från Ringsjön i Malmöhus län må från statens avdikningsanslag ytterligare tagas i anspråk ett belopp av högst 87 000 kronor.

Under vintern 1942/43 inträffade på grund av för högt vattenstånd i Ringsjön i Malmöhus län svåra översvämningar av de kring nämnda sjö liggande markerna. Sedan med anledning härav ett antal markägare vid sjön gjort framställning om sakkunnig utredning rörande erforderliga åtgärder för undvikande för framtiden av översvämningar vid sjön, föreslog Kungl. Maj:t i proposition till riksdagen den 21 april 1943, nr 219, att för verkställande av undersökningar rörande förbättrad vattenavrinning från Ringsjön måtte från statens avdikningsanslag få tagas i anspråk ett belopp av högst 30 000 kronor. I skrivelse den 15 juni 1943, nr 300, biföll riksdagen nämnda proposition.

Genom beslut den 23 juli 1943 uppdrog härefter Kungl. Maj:t åt lantbruksstyrelsen att med anlitande av erforderlig extra arbetskraft låta verkställa ifrågavarande undersökningar och utredning. Härjämte medgav Kungl. Maj:t, att ett belopp av högst 30 000 kronor från statens avdikningsanslag finge för bestridande av med uppdraget förbundna kostnader av lantbruksstyrelsen disponeras i huvudsaklig överensstämmelse med ett av styrelsen framlagt förslag.

I skrivelse den 23 januari 1945 har *lantbruksstyrelsen* hemställt, att för fortsättande av förenämnda undersökningar från statens avdikningsanslag ytterligare måtte få tagas i anspråk ett belopp av 87 000 kronor. Styrelsen har härvid anfört bland annat följande.

Den för ifrågavarande undersökningar uppgjorda planen omfattade dels kartläggning och avvägning av samtliga de markområden vid Ringsjön, vilka voro beroende av den påtänkta regleringen av sjöns vattenstånd, dels och undersökning av sjöns avlopp, Rönneån, ned till Stockamöllans vattenverk. Under utredningens gång har emellertid befunnits nödvändigt att utsträcka undersökningarna till att omfatta förhållandena i Rönneån även nedanför Stockamöllan. Att redan nu med någorlunda tillförlitlighet uppskatta kostnaderna för sålunda påkallade förrättningsåtgärder låter sig icke göra. Styrelsen anser sig emellertid böra för år 1945 räkna med en kostnadsiffra av 42 000 kronor. Kostnaderna för därefter återstående förrättningsåtgärder torde kunna uppskattas till 45 000 kronor.

I ärendet har infordrat utlåtande avgivits av statskontoret.

Föredraganden, statsrådet Rubbestad, har anfört följande:

»Såsom av det förut anförda framgår har *lantbruksstyrelsen* vid fullföljandet av sitt ifrågavarande uppdrag bland annat verkställt undersökning av den närmast Ringsjön belägna delen av sjöns avlopp, Rönneån. Återstående del av nämnda å ned till dess utflöde i Skälderviken har däremot icke varit föremål för noggrannare undersökning. Emellertid synes vad *lantbruksstyrelsen* anfört giva vid handen, att den ifrågasatta regleringen av Ringsjöns vattenstånd skulle kunna medföra ökade risker för översvämningar i sistnämnda del av Rönneån. Förhållandena därstädes synas redan nu vara sådana, att översvämningar kunna inträffa även vid vanliga vattenflöden. För att ett vattenregleringsföretag skall giva önskat resultat synes det därför vara nödvändigt, att ifrågavarande undersökningar utvidgas till att omfatta Rönneåns hela utsträckning ned till dess utlopp. Med hänsyn härtill och då, såsom *lantbruksstyrelsen* framhållit, dessa nya undersökningar måste förutsättas bli så omfattande och tidsödande, att de icke torde kunna åvägbringas på initiativ och bekostnad av vederbörande markägare, anser jag mig böra förordas, att desamma genom *lantbruksstyrelsens* försorg utföras på statens bekostnad.

De av *lantbruksstyrelsen* i ärendet verkställda kostnadsberäkningarna ha icke givit mig anledning till erinran. För ändamålet skulle sålunda erfordras ett belopp av 87 000 kronor, vilket belopp torde böra anvisas från statens avdikningsanslag. Härtill synes riksdagens medgivande böra inhämtas. Beloppet torde icke böra inräknas i det belopp, som enligt riksdagens medgivande för visst år må beviljas jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning. Det lär få ankomma på Kungl. Maj:t att, därest riksdagen godkänner vad jag nu föreslagit, meddela närmare föreskrifter rörande ifrågavarande undersökningars bedrivande och övriga därmed sammanhängande spörsmål. För den händelse undersökningarna leda till utförande av torr-läggingsåtgärder med anlåtande av statsbidrag i därför gängse ordning, böra statens utgifter för undersökningarna avräknas å statsbidraget.»

Såsom framhålles av lantbruksstyrelsen torde de i ärendet erforderliga ytterligare undersökningarna i Rönneån med hänsyn till sin omfattning komma att bli tämligen kostsamma. I likhet med föredragande statsrådet finner utskottet därför lämpligast, att desamma utföras genom lantbruksstyrelsens försorg och på statens bekostnad. Såsom förutsättes i propositionen bör givetvis, för den händelse undersökningarna skulle leda till att torrläggningståtgärder komma till stånd med anlitanade av statsbidrag i därför föreskriven ordning, statens ifrågavarande utgifter för undersökningarna avräknas å nämnda statsbidrag.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva att för verkställande av undersökningar rörande förbättrad vattenavrinning från Ringsjön i Malmöhus län må från statens avdikningsanslag ytterligare tagas i anspråk ett belopp av högst 87 000 kronor.

2:o.

Tämnarens reglering i Västmanlands och Uppsala län.

Under punkt 2:o har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att såsom ytterligare bidrag till bestridande av kostnaderna för utredning rörande Tämnarens reglering m. m. må från statens avdikningsanslag anvisas ett belopp av högst 10 000 kronor.

I anledning av en vid 1933 års riksdag väckt motion (II: 53) medgav riksdagen (r. skr. nr 156), att Kungl. Maj:t finge efter den närmare utredning, som kunde anses erforderlig, och på de villkor, som Kungl. Maj:t kunde komma att föreskriva, till bestridande av vissa kostnader för då pågående syneförrättning rörande Tämnarens reglering m. m. från statens avdikningsanslag under budgetåret 1933/34 anvisa statsbidrag med högst 20 000 kronor, mot det att härav utbetalat belopp avräknades å det statsbidrag, som till genomförande av sagda regleringsföretag framdeles kunde bli beviljat från nämnda anslag. Vid 1938 års riksdag (prop. nr 179; r. skr. nr 184) medgavs, att för ifrågavarande ändamål finge från statens avdikningsanslag anvisas ytterligare högst 24 000 kronor under, bland andra, förenämnda villkor.

Härefter har 1941 års riksdag (prop. nr 60, punkt 2; r. skr. nr 98) medgivit, att för ändamålet finge från statens avdikningsanslag anvisas ytterligare ett belopp av högst 27 000 kronor. Föreskrifter rörande användningen av sistnämnda belopp utfärdades av Kungl. Maj:t den 28 mars 1941.

I skrivelse den 6 februari 1945 har lantbruksstyrelsen hemställt om anvisande av ytterligare statsbidrag för undersökning rörande ifrågavarande vattenregleringsföretag. Över skrivelsen, vid vilken fanns fogad en av lantbruksingenjören H. Welin-Berger gjord, den 29 januari 1945 dagtecknad framställning i ämnet, har statskontoret den 14 februari 1945 avgivit infordrat utlåtande.

Lantbruksstyrelsen har hemställt, att för bestridande av kostnaderna för utredning rörande Tämnares reglering måtte på i huvudsak enahanda villkor, som föreskrivits i Kungl. Maj:ts förenämnda beslut den 28 mars 1941, anvisas ytterligare ett belopp av 10 000 kronor.

Efter redogörelse för vad sålunda och i övrigt förekommit i ärendet har föredraganden, statsrådet *Rubbestad*, anfört följande:

»Vad i ärendet anförts giver vid handen, att ifrågavarande undersökningar måst utsträckas i icke obetydlig omfattning. Då det emellertid gäller betydande arealer jord, som genom reglering av vattenståndet i sjön Tämnares och dess avlopp kunna bättre torrläggas och skyddas mot förödande översvämningar, synas ytterligare statsmedel böra ställas till förfogande så att utredningsarbetet rörande regleringsföretaget snarast kan slutföras. Däremot finner jag mig i likhet med lantbruksstyrelsen och statskontoret icke kunna biträda förrättningsmannens hemställan om ersättning av statsmedel till bestridande av kostnaderna för utökning av tjänstelokalerna.

Mot beräkningarna av medelsbehovet för ifrågavarande undersökningar har jag intet att erinra. Ett belopp av 10 000 kronor torde sålunda böra anvisas för ändamålet samt i likhet med tidigare beviljade medel utgå från statens avdikningsanslag. Härtill synes riksdagens medgivande böra inhämtas. Beloppet torde icke böra inräknas i det belopp, som enligt riksdagens medgivande för visst år må beviljas jämlikt gällande bestämmelser för avdikningsanslagets användning. Därest riksdagen godkänner vad jag nu föreslagit, torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande beloppets disposition. Vad av beloppet utbetalas för ifrågavarande ändamål bör sedermera avräknas på det statsbidrag, som kan bli beviljat för företagens utförande.»

Utskottet.

De dåliga avrinningsförhållanden i sjön Tämnares, som beröras i Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, ha tidigare i olika sammanhang varit föremål för riksdagens uppmärksamhet. Utskottet som äger kännedom om de svårartade översvämningar vilka plåga inträffa i dessa trakter kan därför tillstyrka, att statsmedel i den omfattning, som föreslås av föredragande statsrådet, ställas till förfogande för de ytterligare undersökningar rörande avrinningsförhållandena i sjön, som ifrågasätts i Kungl. Maj:ts förslag. Enligt vad som framgår av propositionen synas ifrågavarande undersökningar ha pågått åtminstone sedan år 1933. Utskottet vill i anledning härav framhålla angelägenheten av att undersökningarna med det snaraste slutföras. Såsom framhålles av föredragande statsrådet bör givetvis vad som i förevarande avseende utbetalas av statsmedel avräknas på det statsbidrag, som kan komma att utgå för Tämnares reglering.

Under åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva att såsom ytterligare bidrag till bestridande av kostnaderna för utredning rörande Tämna-rens reglering m. m. må från statens avdikningsanslag anvisas ett belopp av högst 10 000 kronor.

Stockholm den 19 april 1945.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Jacob Hansson, Anderberg, friherre Beck-Friis, Näslund, Nils Olsson, Dahlström* och *Bondeson* samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Ericsson i Sörsjön, Carlström, Mäler, Larsson i Karlstad, Gustafson i Dädesjö, Pettersson i Rosta* och *Andersson i Hyssna*.
